

Repetiții la Revizorul; în centru, Lucian Pintilie

rat cu scandalul de explozie, el nu are o posteritate imediată. El nu intervine în istoria directă, a evenimentelor, ci, dimpotrivă, hrănește doar legenda teatrului. În acest sens este, mai degrabă, „mitologic”. El se înscrie în durată, rămânând pentru artist o rană deschisă.

În România, Lucian Pintilie a fost protagonistul celui mai răsunător scandal de implozie: scandalul **Revizorului**. Recent, la treizeci de ani după eveniment, mărturisirea că îi este imposibil să uite traumatismul care

i-a marcat destinul. Ca la Moscova cu Liubimov sau la Praga cu Krejca, scandalul de implozie este însoțit de o puternică personalizare. Scandalul efervescent este colectiv, în timp ce celălalt, dimpotrivă, poate distruge un artist. El individualizează, sacralizând în același timp; dar artistul sancționat nu iartă. El știe că po-căința stăpânilor de ieri este doar consecința înfrângerii de azi.

Scandalul cu **Revizorul** a fost un hotar în istoria teatrului românesc postbelic și până în 1989, anul tutu-

ror căderilor. Dincolo de amănunte, este interesant ce loc i s-a acordat spectacolului lui Lucian Pintilie în cadrul scenariului politic al lui Ceaușescu. S-a confirmat astfel direcția care a condus la elucubrațiile halucinatorii de mai târziu. Scandalul **Revizorului** a fost oracolul scenei românești. Parafrazându-l pe Shakespeare: „Începea lunga noapte a nemulțumirii...” și mulți au fugit ca să scape de ea. Pintilie a fost obligat, alții l-au urmat.

De aici încolo, în studiul său, criticul George Banu povestește publicului francez detaliile scandalului. Publicul din România le știe. Dar află, din finalul articolului, o informație care nu a circulat: „A existat un singur protest, semnat de trei artiști: Radu Penciulescu, Ivan Helmer și Ovidiu Iuliu Moldovan. Hârtia a ajuns la redactorul șef al unui ziar oficial, care mi-a mărturisit că l-a aruncat la coș ca să nu le facă un rău. Nu pot să uit această poveste. Ar fi nevoie de un autor ca Bulgakov ca să vorbească despre curaj, lașitate și, mai cu seamă, despre înfrângere”.

În românește de **Magdalena Boiangiu**

Sf flash

Ce mai fac foștii noștri cenzori?

Sunteți curioși să știți ce mai fac cenzorii... Pe-aici, prin locurile noastre, iată, ei continuă să trăiască, uneori chiar foarte bine, punând de afaceri, că doar nu era să stea cu mâinile în sân...

Cine erau cenzorii? Cei „de la partid”, de la Comitetul de cultură, de la Direcția presei... Azi ei sunt oameni obișnuiți – trec pe stradă fără a atrage atenția prin nimic special.

O tovarășă care ne întreba mereu, cu glas autoritar, tutuindu-ne pe toți, de unde scoatem atâtea piese „cu probleme”, „încâlcite” și chiar „tâmpite”, poate fi văzută pe stradă îmbrăcată mereu în negru.

Altă tovarășă, gureșă, vioaie, și-a tăiat cocul imens, luându-și un aer de călugăriță. E nelipsită de la slujbele religioase ortodoxe, că tot tuna și fulgera ea împotriva sectelor. Bate mătâni, aprinde lumânări.

Un tovarăș care ne întreba mereu, cam indispus, firește, „cu ce contribuie” cutare piesă sau cutare spectacol „la înfăptuirea politicii partidului nostru” scrie articole patriotice și, bănuiesc, simpatizează cu Partidul România Mare.

O tovarășă reprezentând minoritățile se comportă firesc, aproape ca înainte: poate fi văzută la teatru, la concerte, la muzee, în librării. N-are de ce să se ascundă. Nu prea credea în sloganurile comuniste.

Un alt tovarăș cenzor e profesor la o facultate unde mare

șef este un fost colonel de Securitate. Ce-or fi învățând studenții de la ei?

Altul, simpatic și fără umor, predă istoria sau geografia. Când te întâlnește, te sărută drăgăstos și-ți spune un banc. Ceva cu pensionarii care n-au bani. El personal este grăsuț și bine hrănit, dar e de bonton să pari sărac. Alt tovarăș e mare om de afaceri. A început, ca atâția alții, cu 100 000 de lei, dar a avut noroc, spune el. Și s-a priceput. Crede... că-l credem. Stă în aceeași vilă, pe deal, dar, nemulțumit, ne arată cu degetele celor două mâini „viloaiile” ăstora de-au venit la putere după '90.

Unul e obez, are gută (traiul bun!). Nu mai merge „la cultură”, în schimb e nelipsit de la piață. Se plimbă printre tarabele cu trufandale și, când te nimeresti pe-aproape, îți spune la ureche: „Ce folos, dacă oamenii, săracii, n-au cu ce le cumpăra?”. Ei, lăsați, îi răspunzi, mai au de-o banană sau de-o mandarină, și oricum măcar au apucat să le vadă...

Un tovarăș dintre cei foarte importanți se plimbă destul de rar. Poartă baston. Nu știu dacă are probleme cu picioarele, vreun reumatism, ceva, dar bastonul îți dă un aer de aristocrat. La vremuri noi, aere noi.

Ei au controlat cultura, teatrul dintr-un județ. Ei au spus da sau nu, asta merge, asta nu, asta se taie, asta se scoate. Păreau, atunci, niște mici dumnezei...

Elisabeta Pop